

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Mf.I.40.063/2022/16.

A felperesek:

I. rendű: I. rendű felperes neve (címe)

II. rendű: II. rendű felperes neve (címe)

III. rendű: III. rendű felperes neve (címe)

IV. rendű: IV. rendű felperes neve (címe)

V. rendű: V. rendű felperes neve (címe)

A felperesek meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Kincses István Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Kincses István, címe)

Az alperes:

alperesi kft. neve (címe)

Az alperes meghatalmazott jogi képviselője:

Partos és Noblet Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Multas András, címe)

A per tárgya:

Jognyilatkozat pótlása, korkedvezményre jogosító munkakörben töltött idő megállapítása, hátrányos megkülönböztetés, személyiségi jog megsértése megállapítása, sérelemdíj

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Gyulai Törvényszék 7.M.70.146/2021/42/I.

A fellebbezést benyújtó fél és a fellebbezés sorszáma:

Felperes, 7.M.70.146/2021/43.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű, a II. rendű, a III. rendű és a IV. rendű felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek személyenként 38 100-38 100 (harmincnolcezer-egyszáz - harmincnolcezer-egyszáz) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi az V. rendű felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 180 975 (száznolcvanezer-kilencszázhetvenöt) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy a 840 000 (nyolcszáznegyvenezer) forint fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

[1] Az I. rendű felperes 1963. (dátum 1) napján született.

1990. június 1. napját megelőzően az (alperesi jogelőd neve) és jogutódja alkalmazásában húzógépkészítő munkakörben dolgozott, számára 5 év 209 nap karkedvezményre jogosító munkakörben töltött időt elismertek.

1990. június 1-től az alperes jogelődjénél, majd az alperesnél először üveggyártó operátor munkakörben, ónfürdő operátor szakágban a melegvégen, majd 1997. április 17-től művezetőként dolgozott a melegvégen (HE-melegvég) dolgozott.

A rá irányadó 65 éves öregségi nyugdíjkorhatárra figyelemmel 2028. (dátum 1) napjától lenne öregségi nyugdíjra jogosult. A már igazolt karkedvezményre jogosító szolgálati időt figyelembevéve az elsődleges kereset eredményessége esetén karkedvezményes nyugdíjra 4 évvel korábban lenne jogosult.

[2] A II. rendű felperes 1964. (dátum 2) napján született.

1992. február 24-től kezdődően üveggyártó operátor munkakörben került az alperes jogelődjénél, majd az alperesnél foglalkoztatásra, 1992 októberéig raktárban, majd október 31-ig a hidegvégen (CE hidegvég) dolgozott.

1992. november 1-től a melegvégen (HE) üveggyártó operátor munkakörben ónfürdő operátor szakágban dolgozott.

A rá irányadó 65 éves öregségi nyugdíjkorhatárra figyelemmel 2029. (dátum 2) napjától lenne jogosult öregségi nyugdíjra. Elsődleges kereseti kérelme megalapozottsága esetén karkedvezményes nyugdíjra 4 évvel korábban lenne jogosult.

[3] A III. rendű felperes 1962. (dátum 3). napján született.

A perbeli időszakot megelőzően még az (alperesi jogelőd neve)nél betöltött munkakör alapján 2 év 173 nap munkáltató által igazolt karkedvezményre jogosító munkakörben töltött idővel rendelkezik.

Az alperesnél, illetve jogelődjénél 1994. június 7. és 1996. június 30 napja között üveggyártó operátor munkakörben a hidegvégen (CE) volt foglalkoztatva, ezt követően 1996. július 1-től áthelyezték a melegvégre (HE) és a munkakör keretei között az ónfürdő operátor szakágban dolgozott.

A rá irányadó 65 éves öregségi nyugdíjkorhatárra figyelemmel 2027. (dátum 3). napjától lenne öregségi nyugdíjra jogosult. A már igazolt karkedvezményre jogosító szolgálati időt figyelembevéve az elsődleges kereset eredményessége esetén karkedvezményes nyugdíjra 4 évvel korábban lenne jogosult.

[4] A IV. rendű felperes 1963. (dátum 4) napján született.

Az alperes, illetve jogelődje alkalmazásában 1993. január 7-től kezdődően állt üvegyártó operátor munkakörben. 1994. január 31-ig a hidegvégen (CE), majd 1994. február 1-től a melegvégen (HE) ónfüldő operátor munkakörben került foglalkoztatásra. A hidegvégen az üvegtáblák kézi leszedése, lapszámlálása, az üveg minőség-ellenőrzése volt a feladata, a melegvégen dolgozott a keverő és kemence területén is felváltva, közelebbről nem meghatározható időben. 2008. december 18. után művezetőként irányította, felügyelte és ellenőrizte műszakjában a melegvéget (HE).

A rá irányadó 65 éves öregségi nyugdíjkorhatárra figyelemmel 2028. (dátum 4) napjától lenne jogosult öregségi nyugdíjra. Elsődleges kereseti kérelme megalapozottsága esetén korkedvezményes nyugdíjra 4 évvel korábban lenne jogosult.

[5] Az V. rendű felperes 1961. (dátum 5) napján született.

Az (alperesi jogelőd neve) munkáltató, illetve jogutódja korkedvezményre jogosító munkakör alapján 11 év 10 nap korkedvezményre jogosító munkakörben töltött időt elismert számára.

Az alperes, illetve jogelődje alkalmazásában üvegyártó operátor munkakörben, az ónfüldő operátor szakágban a melegvégen (HE) dolgozott 1993. május 20-tól 2019. július 1-ig.

A rá irányadó 65 éves öregségi nyugdíjkorhatárra figyelemmel 2026. (dátum 5) napjától lenne jogosult öregségi nyugdíjra. A már igazolt korkedvezményre jogosító szolgálati időt figyelembe véve az elsődleges kereset eredményessége esetén már 6 évvel korábban, 2020. július 12-től korkedvezményes nyugdíjas lehetne.

[6] A perbeli időszakot megelőzően, az (alperesi jogelőd neve)ban a húzott síküvegyártási technológia úgy valósult meg, hogy az üvegszalagot függőlegesen, alulról felfelé húzással alakították ki, ahol a húzóerőt egymással szemben forgó hengerek és az üvegszalag közötti közvetlen, mechanikus érintkezés biztosította. Az üvegszalag hűtése (950-1000 °C-ról 40-45 °C-ra) szigeteletlen fémszekrényben történt. Az itt foglalkoztatottakat jelentős hőhatás érte. Az üvegszalag vágása, méretre szabása a húzás fölött történt, felszálló hő miatt ezen a munkaterületen dolgozókat a normálisnál magasabb, de nem veszélyes hőhatás érte.

[7] Az alperesnél, illetve jogelődjénél 1990. óta kizárólag úsztatás (float) technológiával történik az üveg gyártása. A felperesek az 1990. évtől kezdődő perbeli időszakban más technológia használatával történő gyártás keretében nem voltak foglalkoztatva.

[8] E technológia esetén egy műszakon belül egy művezető és négy üvegyártó operátor végez munkát. A szalag mellett jobb és bal oldalon egy-egy operátor dolgozik, a harmadik operátor általában az ónfüldőtől némileg távolabb helyezkedik el, de szükség esetén segít előbbi két társának. A negyedik operátor a kontrollszobában tartózkodik.

[9] Az ónfüldő operátor szakágban a munkafolyamat része az új üvegszalag úsztatással történő kialakítása, az üvegszalag automatizált hűtése, állapotának figyelése, az üvegvastagság és szalagszélesség módosítása.

[10] Az üvegszalag kialakítása olvadt ónfüldőn való úsztatással, vízszintes helyzetben történik. A rendszer zárt és szigetelt. Az itt dolgozókat érő hőterhelés alacsonyabb a korábbi technológiáknál tapasztaltakhoz mérten. Az itt foglalkoztatottakat általában veszélyes terhelés nem éri. Az üvegolvasztásnál dolgozókat érő hőhatások jelentősek lehetnek, de nem folyamatosan érvényesülnek.

[11] A 2 milliméteres üveg gyártása esetén a szalag szélességének, vastagságának állítását egy műszakon belül 5-6 alkalommal is kellett végezni. A 2 milliméteres üveg esetében szélsőséges esetben egy műszakon belül akár 50 üvegtörés is előfordulhat.

Vastagabb üveg gyártása esetén az üvegtörés ritkább, kb. 2 alkalommal fordul elő egy műszakban. Egy műszakban 30-50 alkalommal is be kell beavatkozni többnyire az üvegszalag szélességének, méretének állítása érdekében, de törés is előfordulhat. Az üveg vastagság és szélesség állításhoz, ha párat kell forgatni, akkor elég lehet a kecskebőr kesztyűt használni, a kevlár kesztyű és a többi hasonló szintű egyéni védőeszköz is elérhető közelben van a veszélyek esetére. A húzógépek, amik az üvegszalag szélességét, vastagságát állítják tekerős rendszerűek. Kevlár kesztyűt akkor használnak az ónfürdő operátorok, amikor az ónfürdő szélén a benéző kis ablakot cserélik. Ez a beavatkozás azonban egy műszakban ritkán fordul elő.

[12] A feladatok része a töredék kikezelése is, amit a minél kisebb veszteség érdekében gyorsan kell végezni.

[13] A doboz kihúzásaként jelzett munkafolyamat az ónfürdő bontása, ez nem fordul elő minden műszakban, hosszabb idő átlagában havi szinten meg szokott történni és technológiai karbantartásnak minősül vagy vészhelyzeti beavatkozásnak. Amikor a dobozt elveszik az ónfürdőből akkor hő- és láng kicsapódás veszélye miatt a munkafolyamatot kevlár kesztyűben, hőálló csuklyában, hőálló felsőben, munkavédelmi bakancsban kell végezni, de az ilyen beavatkozás ritkán fordul elő.

[14] A harmadik kontrollszobán kívüli ónfürdő operátor szintén vagy a figyeli a folyamatot, vagy adminisztrál, vagy az üvegszalag fölötti időszakos mérési adatokat rögzíti, az adminisztrálásban működik közre. Ezt a szerepkört esetenként „pihenősnak” is nevezik.

[15] A negyedik operátor a klimatizált helyiségben a képernyőt és a tesztek adatait nézi, a kívül lévő operátoroknak utasításba adja, hogy szalagváltoztatás szükséges.

[16] A melegvégen a műszakban foglalkoztatott művezető körbe kell járjon, de a klimatizált helyiségben is végzi a munkája egy részét. A művezető alkalmanként részt vesz a beavatkozás végrehajtásában.

[17] A zárt rendszer jellegből és a magas fokú hőszigetelésből adódóan az itt dolgozókat ért hőhatás töredéke a korábbi technológiáknál jelentkezőhöz mérten. Az ónfürdő és a hűtőszalag mellett közvetlenül eltöltött idő nem több a munkaidő felénél.

[18] A perbeli időszakban egy műszakon belül az üveggyártó operátorok az ónfürdő operátor szakágban rotációs rendszerben dolgoztak. Minden műszakon belül az egyik ónfürdő operátor kb. 2 órát volt a központi operátori vezérlő helyiségben, amely egy klimatizált, irodai, számítógépes munkakörnyezet és étkező rész egyben. Az egyik ónfürdő operátor mellett a művezető is a klimatizált helyiségben tölti a munkaideje egy részét az irányítási, ellenőrzési, szervezési és adminisztratív feladatok ellátása körében, az operátorral hasonló munkaidőben.

[19] A float technológia magas technikai szintje, az ónfürdő és hűtőszalag speciális helyzete önmagában is a munkakörülmények jelentős javulását eredményezte, amely tovább javul az ónfürdő operátoroknál alkalmazott rotációs rendszer alkalmazásával. Ezek a körülmények a float technológia alkalmazásának kezdetétől működnek az egyébként melegüzemi ónfürdő operátor munkaköri szakágát tekintve.

A kereset és ellenkérelem

[20] A felperesek módosított keresetükben elsődlegesen kérték, hogy a bíróság az alperes jognyilatkozatát ítélettel pótolja és állapítsa meg, hogy az I. rendű felperes 1990. június 1-től 2014. december 31-ig; a II. rendű felperes 1992. július 1-től 2014. december 31-ig; a III. rendű felperes 1996. június 1-től 2014. december 31-ig; a IV. rendű felperes 1993.

december 1-től 2014. december 31-ig és az V. rendű felperes 1993. május 20-tól 2014. december 31-ig karkedvezményre jogosító munkakört láttak el az alperesnél.

[21] Másodlagos kereseti kérelmükben annak megállapítását kérték, hogy az alperes hátrányos megkülönböztetésben részesítette őket azon munkavállalóival szemben, akiknek a karkedvezményre jogosító munkakört elismerték, ezzel a személyiségi jogukat sértették. Ennek hátrányai az I. rendű - IV. rendű alperesek vonatkozásában a karkedvezményes nyugdíjkorhatárkor elérésekor következik be, ami az I. rendű felperes esetében 2024. (dátum 1), a II. rendű felperes esetében 2025. (dátum 2), a III. rendű felperes esetében 2023. (dátum 3) és a IV. rendű felperes esetében 2024. (dátum 4) Hátrányként határozták meg a szervezet erősebb elhasználódását eredményező továbbdolgozási kényszert, a megbetegedési kockázatok megnövekedését, a pihenésre fordított idő lerövidülését, az egészségsérelem veszélyét, az életminőség romlásának veszélyét.

[22] Az V. rendű felperes vonatkozásában 2020. július 12-én a karkedvezményes nyugdíjkorhatárkor egészség- illetve életminőség sérelme, életmódja sérelme, illetve veszélye bekövetkezett. Hátrányként határozta meg a szervezet erősebb elhasználódását eredményező továbbdolgozási kényszert, a megbetegedési kockázatok megnövekedését, a pihenésre fordított idő lerövidülését.

[23] Az V. rendű felperes a korhatár előtti ellátás 2020. július 12-i időpontjára vetítve, a korhatár előtti ellátás elmaradása miatt minden eltelt évre 1 000 000 forint – az elsőfokú tárgyalás berekesztéséig 2 000 000 forint – sérelemdíj megfizetésére is kérte az alperes kötelezését.

[24] Kérték továbbá perköltségük megállapítását, amelynek mértékét felperesenként 80 000 forint ügyvédi munkadíjban és tárgyalásonként 10 000 forint költségtérítésben jelölték meg, azzal, hogy jogi képviselőjük nem tartozik ÁFA-körbe.

[25] Az érvényesíteni kívánt jog körében hivatkoztak a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) Mt. 6. § (1) bekezdés, 7. § (2) bekezdés, 12. § (1) és (3) bekezdés; a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény (a továbbiakban: Khtv.) 7. § (1) bekezdés c) pontja és (2) bekezdés; a 2012. január 1. napját megelőzően hatályos a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 8. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont, (3) bekezdés a) pont, 8/B. §, 18. § (1) bekezdés g) pont, 43. § (2) bekezdés a), b) és c) pont; valamint a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: TnyR.) 1. § (1) bekezdés a) pontjára, (2) bekezdés a) pontjára, 2. § (1) bekezdésére, valamint 5. § a) és b) pontja, illetve a TnyR. – a 2007. január 1. napja előtt hatályos – 1. számú mellékletének 5. pontja öntött üveggyári hengerelőgép kezelő, síküveghúzó gépkezelő; valamint az egészséget nem veszélyeztető munkavégzés és a munkakörülmények általános és egészségügyi követelményeiről szóló 25/1996. (VIII. 23.) NM rendelet (a továbbiakban: 25/1996. (VIII. 23.) NM rend.) 15. § (2) bekezdés; az egyes egészségkárosító kockázatok között foglalkoztatott munkavállalók (napi, heti) expozíciós idejének korlátozásáról szóló 26/1996. (VIII. 28.) NM rendelet (a továbbiakban: 26/1996. (VIII. 28.) NM rend) mellékletének 3. pont rendelkezéseire.

[26] A hátrányos megkülönböztetés tilalmával kapcsolatban hivatkoztak a munka törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: 1992-es Mt.) 5. § és annak megváltozott rendelkezési, az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. CXCV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 8. § t) pont, 9. §; az Mt. 12. § (1) bekezdés; a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:43. § a) és c) pontjaira.

[27] A személyiségi jogvédelmi igénnyel kapcsolatban a felperesek felhívták az Mt. 9. § (1) bekezdés folytán alkalmazandó Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a) pontját.

[28] Az V. rendű felperes a sérelemdíj iránti igényével kapcsolatban a Ptk. 2:52. § (1), (2) és (3) bekezdés, valamint az Mt. 166.§ (1) bekezdés rendelkezéseit.

[29] Előadták, hogy az I. rendű felperes a perbeli időszakot megelőzően az üveggyárnál a jelenlegivel azonos munkakörben 5 év 209 nap, a III. rendű felperes 2 év 173 nap, az V. rendű felperes pedig 11 év 10 nap korkedvezményre jogosító igazolt szolgálati időt szerzett.

[30] Jogi érvelésük szerint a korkedvezményre jogosító időszakban a melegvégen (HE) operátorként, illetve az I. rendű felperes 1997. április 11-től, a IV. rendű felperes pedig 2008. októberétől művezetőként is dolgozott.

[31] A perbeli időszakban betöltött munkaköreik megfeleltethetők a TnyR. 1. számú melléklet 5. pont alatt található fentebb feltüntetett munkakörnek. A Khtv. 7. § (1) bekezdés c) pontja és (2) bekezdése értelmében a 2014. december 31-ét követő kezdő naptól korhatár előtti ellátásra jogosult az, aki a korhatár előtti ellátás kezdő napjáig, de legkésőbb 2014. december 31-ig a Tny. 2012. január 1-ét megelőző szabályai szerint korkedvezményre jogosultságot szerzett. Hivatkoztak a Tny. 8. § (2) bekezdése a) pontja, (3) bekezdés rendelkezéseire. Az általános öregségi nyugdíjkorhatár időpontját a Tny. 18. § (1) bekezdés g) pont szerint jelölték meg. A szolgálati idő igazolásával kapcsolatban hivatkoztak a Tny. 43. § (2) bekezdés a), b) és c) pontjaira (foglalkoztató igazolása, tanúk). A megjelölt korkedvezményes munkakör munkaköri leírása szerinti feladatok: a kemencéből kilépő üvegolvadék táblává hengerlése, a gép kezelése, javítása meleg állapotban. Üvegszalagon haladó anyag követése, törés kikezelése, üvegszalag kezelése, húzókamra melegítése, kezelése, és tisztítása, gép szerelése, gáz és levegő dobok váltása. Ezek a felperesek vonatkozásában megvalósultak. A 25/1996. (VIII. 23.) NM rend. 15. § (2) bekezdése szerint óránként legalább 5-10 perces pihenőidőt kell közbeiktatni, ha a munkahelyi klíma zárt téri munkahelyen a 24 °C EH értéket meghaladja, illetve a 26/1996. (VIII. 28.) NM rend. mellékletének 3. pontja (meleg környezetben végzett munka) esetében nehéz fizikai munkát tekintve, ha a 27 °C KEH) maximálisan megengedhető hőmérsékleti érték műszakátlagban nem tartható be, akkor a műszakon belül megengedhető expozíciós idő óránkénti arányát minden órára elrendelt pihenőidővel 75%-25% munka/pihenési rend kialakításával kell biztosítani.

[32] A felperesek álláspontja szerint hibás az alperes munkaidőre alapozott minősítése, mert a klimatizált helyiségben való tartózkodás nem zárja ki a korkedvezményes munkakörként való minősítést. Az 582/B/2006. AB határozat nem alkalmazható a perbeli esetben, mert ott nem meleg üzemben végzett munkáról van szó. A módosított 26/1996. (VIII. 28) NM rendelet, 3. pontja a napi munkaidőn belül, óránként legalább 25% pihenési időt ír elő.

[33] Az I. rendű - IV. rendű felpereseket a Ptk. 2:43. § c) pontban rögzített hátrányos megkülönböztetés miatt személyiségi jogvédelem illeti meg. Amely az V. rendű felperes esetében kiegészül a Ptk. 2:43. § a) pontban rögzített egészséghez fűződő személyiségi jog megsértésével, amely már megvalósult, hiszen korhatár előtti ellátásra az V. rendű felperes már 2020. július 12-től jogosult lenne.

[34] A hátrányos megkülönböztetés tilalma, egyenlő bánásmód kötelezettsége szabállyal kapcsolatos bizonyítási teher álláspontjuk szerint a szabályozás időmúlásbeli változása ellenére mindvégig az 1992-es Mt. 5. § (2) bekezdése szerint alakul, azaz az alperesi munkáltató bizonyítási terhe. Jelenleg a korábbi körülmények nem vizsgálhatóak már és mások esetében az alperes elismert korkedvezményes munkakörben történt munkavégzést.

A korkedvezményes munkakörökkel kapcsolatos alperesi gyakorlat 2017-ben történt felülvizsgálata, a felperesek álláspontja szerint jogelismerés. A hátrányos megkülönböztetést az alperes 2017-től szándékosan, saját döntése alapján gyakorolja, amelynek elismerése miatt nincs szükség további bizonyításra.

[35] Vitatták, hogy a hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos bizonyítási teher az Ebktv. 19. (1) és (2) bekezdésének megfelelően alakulna a jelen perben, mert álláspontjuk szerint az az 1992-es Mt. 5. § (2) bekezdése szerint alakul.

[36] Előadták, hogy mindannyian a melegvégen dolgoztak, három műszakban történt a termelés, minden műszakban azonos módon. Az ónfürdő operátornak feladata volt az üveg vastagság, szélesség kialakítása és annak tartása, jobb és bal oldalon lévő 7 pár üvegszélfogó folyamatos állítása. Az üveg szélességének és vastagságának beállítása miatt feladat volt az üveghibák figyelemmel kísérése, elkísérése, a vészhelyzeti azonnali teendők, a hiba elhárítása, a hűtőszalag ellenőrzése, a gépek karbantartása, tisztítása. A hűtőszalag zárt és nyitott részből áll. Itt történik a feszültségmentesítés, temperálás. A hőmérséklet mérése az üveg fölött rámpáról történik, ami alatt 1,3 méterre van az alul haladó üveg, kb. 200 °C. Az ónfürdőnél a folyamat folyamatosan zárt volt, a szigetelést biztosítani kellett, illetve a szükséghez képest a javítást elvégezni. Műszak elején a kb. 60 méteres területen a gépet körbe kellett járni, ellenőrizni. A szalag jobb és bal oldalán kellett lenni egy-egy operátornak a folyamat figyelemmel kísérése érdekében. Minden műszakon belül egymást váltva az egyik ónfürdő operátor kb. két órát volt egy klimatizált helyiségben. Az ónfürdőben nyáron kb. 60 °C volt a munkatérben, télen kb. 40 °C. Az ónfürdő oldala 210-220 °C, mellette kb. fél méterre kell állni. A védőfelszerelés kevlár kesztyű, védőszemüveg, alupigmentált ruha, nonx csuklya, munkavédelmi bakancs. A 4 milliméter alatti vastagságú üveg gyártása a hőnek való kitettséget jelentősen megnövelte.

[37] Hivatkoztak a Szilikátipari Tudományos Egyesület 2019. október 15. napján kelt szakértői szakvélemény megjelölésű tanulmányára, (a továbbiakban: SZTE tanulmány) amely szerint feltüntetett fejlesztések a perbeli időszakot követően következtek be. Ez utóbbi változások következtében a jelenlegi munkakörülmények miatt az ónfürdő operátor a továbbiakban nem minősíthető korkedvezményre jogosító munkakörnek. Az SZTE tanulmány műszaki része szerint az ónfürdő operátori munkakört melegüzemi munkakörnek minősítené.

[38] A művezető munkaköre nem tér el azokról a munkakörökről, amelyekkel kapcsolatban végzi a művezetői tevékenységet. Ott kell lennie minden olyan munkafolyamatnál, amelyek vonatkozásában művezető, amely közvetlen fizikai kontaktust jelent.

[39] Az I. rendű felperes előadása szerint a vele egy időben, ugyanazt végző más művezetők esetében elismerte az alperes a korkedvezményre jogosító munkavégzést. Ebből az következik, hogy a területen több korkedvezményre jogosító munkakörben is alkalmazhatók munkavállalók.

[40] (tanú 1), (tanú 2), (tanú 3), (tanú 4), (tanú 5), (tanú 6) „hotendések” vonatkozásában az alperes elismerte korkedvezményre jogosító munkakörként a felperesek által is ellátott munkakört. A felperesek esetén erre nem hajlandó az alperes.

Az alperes korkedvezmény-biztosítási járulékot nem fizetett a 2007. január 1-től 2014. december 31-ig tartó időszak tekintetében a felperesek után míg a hivatkozott személyek után fizetett. Ez a felperesek álláspontja szerint hátrányos megkülönböztetést valósít meg.

[41] Az egyenlő bánásmód megsértésével kapcsolatban, precedensképes döntésként hivatkoztak a Kúria Mfv.10.061/2013/5 alatti ítéletére, amely alapján, ha valamely jogosultságot jogszabály nem ír elő, de azt a munkáltató alkalmazza, akkor hátrányos megkülönböztetést jelent annak részleges alkalmazása, arra minden azonos helyzetben lévő

munkavállalónak joga keletkezik. Az alperesnek nem volt joga 2017-ben megváltoztatni az addig követett joggyakorlatát.

[42] A társadalombiztosítási szerv a munkakör azonosítás vonatkozásában elzárkózott az érdemi bizonyítástól és a közigazgatási perben is csak jogszerűség szempontjából vizsgálható a társadalombiztosítási határozat. Az ellenőrnek korábbi időszakot kellett volna vizsgálnia, ennek vonatkozásában fizikai, tényleges ellenőrzés nem volt lehetséges. A foglalkoztató által szolgáltatott okiratokon alapulhatott a megállapítás. A társadalombiztosítási eljárás keretében nincs lehetőség a munkáltatói eljárás felülbírálatára.

[43] A felperesek vonatkozásában az említett munkavállalókhoz képest a korkedvezményes szolgálati idő nem került igazolásra, amelynek következtében jóval később tudnak nyugdíjba vonulni. Az alperes magatartása hátrányos megkülönböztetést eredményez, tovább dolgozási kényszert eredményez, ami a szervezet erősebb elhasználódását eredményezi, növelve a megbetegedési kockázatot, lerövidítve a pihenésre fordítható időt.

[44] Bizonyítékaik körében csatolták az SZTE tanulmányt. Indítványozták (tanú 7), (tanú 5), (tanú 2) és (tanú 1) és a munkáltató korábbi vezetője az SZTE szakvélemény műszaki részét jegyző (tanú 8) tanúként kihallgatását a munkakör azonosság körében. Indítványozták a tanúknál a korkedvezményes munkakör elismerésével, illetve nyugdíj megállapítással kapcsolatos iratok beszerzését.

[45] (tanú 8) tanúvallomása alapján hivatkoztak arra, hogy az ónfürdő operátor munkakör a jelenlegi rendszerben megfeleltethető a régi technológia húzógépész munkakörének, illetve megfelel az öblösüveg-gyártás esetében az üvegformázását végző gépkezelőnek, síküveg húzó gépész és a hengerelt üveg esetében a gépész, azok rokonok, ennek felel meg a felperesek ónfürdő operátor munkaköre. A kontroll szobával kapcsolatos rotációs gyakorlat az NM rendeletek szerinti munkaidő-megosztás megvalósulásának felel meg.

[46] A kormányhivatal, mint nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv, téves jogértelmezést tartalmazó tájékoztatását kérték figyelmen kívül hagyni, annak ellentmondásosságára hivatkozással. Az ellentmondást álláspontjuk szerint megalapozza, hogy tájékoztatáshoz képest (tanú 2) és (tanú 1) tanúk ettől ellentétes tanúvallomást tettek. Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság 2. számú Módszertani Útmutójából kiemelték, megkönnyíti a tanú nyilatkozatok értékelését, ha a munkatárs tanúk részére a vitatott időt korkedvezményes időként elismerték.

[47] Az alperes ellenkérelme a felperesek keresetének az elutasítására, perköltségében történő marasztalására irányult, amelynek mértékét a vonatkozó IM rendelet szerint kérte megállapítani, azzal, hogy a jogi képviselő ÁFA-körbe tartozik.

[48] Vitatta, hogy a perbeli időszakban a felepresek munkakörei azonosíthatóak lennének a TnyR. 1. melléklet 5. pontjánál található melegüzemben végzett munkák alatt feltüntetett munkakörökkel. Felperesek maguk is úgy nyilatkoztak, miszerint minden műszakon belül egymást váltva, egy ember körülbelül 2 órát volt egy klimatizált helyiségben, a többi időben pedig a gyártó térben tartózkodott. A klimatizált helyiségben a feladat az ónfürdő folyamatos, képernyő előtti figyelemmel kísérése. Az SZTE tanulmány rögzíti, hogy az ónfürdő operátorok egy rotációs rendszerben dolgoznak, az ónfürdő és a hűtőszalag mellett közvetlenül eltöltött idő, nem több a munkaidő felénél.

[49] A TnyR. 1. számú mellékletének 3. oszlopa tartalmazza azt a kört, hogy a hatály a nemzetgazdaság mely területére milyen ágazatban jogosít korkedvezményre. A 3. oszlopban található munkaidőre vonatkozó feltétel (pl. munkaidő legalább $\frac{3}{4}$ része) mindig az adott munkakörre elő és napi munkaidőre vonatkozik.

Az 582/B/2006. AB határozat is rögzíti, hogy azoknál a munkaköröknél, ahol a korkedvezmény hatálya rovatban jegyzék nem rendelkezik külön a munkaidőre vonatkozóan, ott a teljes munkaidőben végzett munka jogosít korkedvezményre. A teljes munkaidőtől eltérő feltétel hiányában a tevékenységet teljes munkaidőben, folyamatosan kell végezni.

[50] A felperesek munkaköre nem öntött üveggyári hengerelőgép kezelő, illetve nem síküveg-húzó gépkezelő munkakör volt. A TnyR. szerint a munkakör részét képezi a kemencéből kilépő üvegolvadék táblává hengerlése, ez a felperesek munkakörének nem része. A TnyR.-ben meghatározott munkaköri leírás az úsztatásos technika elterjedése előtt alkalmazott függőleges húzásos technológiát tükrözi. 1990 óta kizárólag úsztatás (float) technológiával történik az üveg gyártása. A felperesek a kemencéből kilépő üveg olvadékkal közvetlenül nem dolgoztak, ahogy arra az SZTE tanulmány is rámutat. A munkakörök között nem áll fenn a mindenben megfelelés (BH2006. 1360).

[51] Az üveggyártó operátor munkakör gyűjtőfogalom, magába foglalja a melegvégen és a hidegvégen foglalkoztatott munkavállalók mellett a raktárban dolgozó kollégákat is, az önfűrdő operátor egy szakág.

[52] A művezető feladatai elsődlegesen munkaszervezési és adminisztrációs jellegűek, a művezető felelősséggel tartozik a melegvég teljes területén a technológia betartásáért, a munkák megszervezéséért, irányításáért és az elvégzett munkák folyamatos ellenőrzéséért.

[53] Az I. rendű és a IV. rendű felperesek művezetői munkakörben történő foglalkoztatásuktól kezdve jelentősen kevesebb időt töltöttek olyan körülmények között, amelyek a keresetek értelmében megalapozták volna a korkedvezményre jogosító munkakör fennállását. A korkedvezményre való jogosultság megállapíthatósága még elvi lehetőségként sem merül fel a művezető munkakör esetében.

[54] Az alperes a felperesek által csatolt SZTE tanulmány mellett hivatkozta a 2020. június 29. napján kelt, Nemzeti Népegészségügyi Központtól származó szakértői véleményre (NNK vélemény), illetve a felperesek munkaköri leírásaira. Az NNK vélemény rögzíti, hogy az önfűrdő művezetők és az önfűrdő operátorok a munkatevékenységeik jellegének megfelelően többféle, részben változó munkakörnyezetben látják el feladataikat. A munkaidejük meghatározó részét a központi, operátori vezérlő helyiségben töltik, amely egy klimatizált, jellegét tekintve irodai, számítógépes munkakörnyezet és étkező rész is egyben. A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv alperes által csatolt ellenőrzési jegyzőkönyvei és az alperes korábban irányába megtett nyilatkozatai is cáfolják a betöltött munkakörök korkedvezményes munkakörként való azonosíthatóságát.

[55] Az SZTE tanulmány azon megállapítása, hogy az önfűrdő operátori munkakört melegüzemi munkakörnek minősítene a TnyR.-hez képest nem tartalmaz jogi értékelést, nincs összevetve felperesek munkaköri leírásaival. Az SZTE tanulmány ezen hivatkozása megalapozatlan.

[56] Az alperes vezetésében 2017-ben jelentős átalakulás történt, a korábbi gyakorlat felülvizsgálatra került a korkedvezményes munkakörben töltött idő elismerése kérdésében. Az alperes a jogszabálynak megfelelően járt el, amikor a felperesi munkaköröket nem ismerte el korkedvezményre jogosítónak, e tekintetben hiányzik a jogellenesség.

[57] Az alperes a munkavédelmi eszközöket, így kevlár kesztyűt, védőszemüveget, alupigment ruhát, nonx csuklyát és munkavédelmi bakancsot biztosított. Az alperes a felperesek számára az egyéni védőeszközöket biztosította, óvta az egészséghez való jogukat.

[58] Az V. r. felperes sérelemdíj iránti igényével kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a korkedvezménnyel történő nyugdíjba vonulás az Alaptörvényhez képest nem alapjog.

[59] Az indítványozott tanúk meghallgatását szükségtelennek tartotta. Álláspontja szerint jogkérdésben kell állást foglalni, amelyhez a felek nyilatkozatai és a csatolt okiratok, a TnyR., illetve az AB elegendő.

[60] Csatolta a munkaköri leírásokat, SZTE tanulmányt és a NNK véleményt, korábbi nyilatkozatát és a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervtől származó ellenőrzési jegyzőkönyveket.

[61] Kitért arra, (tanú 8), mint az SZTE tanulmány készítője jogkérdésben nem hivatott nyilatkozatot tenni, az SZTE tanulmány a művezető kapcsán nem tartalmaz megállapítást. (tanú 8) a jogszabályi háttérrel nem vizsgálta, vallomása szerint a tanulmány jogi részét készítő ügyvéddel nem egyeztetett, a float technológiában nem található húzókamra, gáz és levegődob elvezetés nincs, a technológia teljesen más, a régi technológia idején történtek mérések, és korkedvezmény szempontjából ennek alapján választották ki a munkaköröket. A tanú elismerte, hogy az ónfürdő operátori munkakör a TnyR.-ben nem szerepel.

[62] Hivatkozott továbbá arra, hogy a gyártás ónfürdőt érintő szakasza során a beavatkozások az I. rendű felperes által előadottaknál jóval ritkábban következnek be. A perbeli időszak előtt nem az alperes volt a munkáltatója az I. rendű felperesnek, nem az alperes ismerte el a korábbi időszak korkedvezményes jogosultságát. Az alperes előkészítő irataiban rámutatott a felperesek személyes meghallgatása körében tett nyilatkozataik ellentmondásaira vitató jellegű észrevételeiben.

[63] Az alperes szerint a Kúria Mfv.10.061/2013/5. ítélete precedensképes határozatként jelen ügyben nem alkalmazható, mert a per tárgya nem pótlék, illetve nem kollektív szerződéses rendelkezésről van szó.

[64] Az NM rendelet. 3. pontja felperesek által hivatkozott rendelkezése csak akkor lenne irányadó, ha a munkakör nehéz vagy közepesen nehéz fizikai munkának minősülne, de az helyesen könnyű fizikai munka és a maximálisan megengedhető hőmérsékleti érték sem éri el, a nehéz fizikai munka esetén megengedhető 27 °C fokot az NNK szakvélemény 31. oldalán található táblázat alapján. Ez az érték (EH, KEH) nem haladja meg a 26,9 °C fokot. Az NM rendelet tárgya a munkaidő és a kötelezően biztosítandó pihenési idő aránya, míg az AB határozat a munkaidő teljes időtartamára vonatkozó követelményt rögzíti.

[65] Az SZTE tanulmány a float technológiát akként jellemezte, hogy, a rendszer zárt és szigetelt, a hőszigetelés magas fokú, a hőterhelés jelentősen alacsonyabb a régi technológiához képest, a munkavállalókat mérsékelte, szakaszos hőhatás éri, a hőhatást tovább csökkentti a rotációs rendszer, amelynek következtében a munkavállalók a munkaidő felénél nem több időt töltenek az ónfürdő és a fűtőszalag mellett, légkondicionált kontrollterem áll rendelkezésre, permanens légáramlás biztosított a nagy teljesítményű ventilátoroknak köszönhetően. (tanú 8) tanúvallomása szerint, beavatkozni akkor kell, ha a szalag szélességét vastagságát kell változtatni. A másik eset pedig amikor üzemzavar van. Ez utóbbi rendszerint azzal jár, hogy megbontják az ónfürdő szigetelését, mert gépeket vesznek ki vagy tesznek be, ilyenkor szükség van a kevlár kesztyűre, hővédő maszkra, ha nincs baj a kevlár hővédő kesztyűt nem kell viselni.

[66] Vitatta, hogy hátrányos megkülönböztetés kérdésében megfordulna a bizonyítási teher, a felperesek bizonyítási érdeke a hátrányos megkülönböztetés bizonyítása. Vitatta, hogy a jogalkalmazás hátrányos megkülönböztetést valósítana meg.

[67] Hivatkozott arra, hogy a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv megkeresésre adott tájékoztatása értelmében (tanú 2), (tanú 5) és (tanú 1) László nem összehasonlítható helyzetűek felperesekkel a munkaköreiket tekintve.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[68] Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperesek kereseteit elutasította. Kötelezi az I., II., III., IV. rendű felpereseket, hogy fizessenek meg az alperesnek személyenként 95 250 forint perköltséget. Kötelezte az V. rendű felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 120 650 forint perköltséget. Megállapította, hogy a feljegyzett 290 000 forint eljárási illeték az állam terhén marad.

[69] Ítéletének indokolásában megállapította, hogy a Khtv. 7. § (1) bekezdés c) pontja és (2) bekezdésének, valamint a Tny. 2011. december 31. napjáig hatályos 8. § (1), (2) és (3) bekezdés a) pontja és 8/B. § (3) bekezdése értelmében a korkedvezményre jogosító munkaköröket a 2006. december 31. napján hatályos rendelkezések alapján kell vizsgálni, míg a munkakörök megítélésére a TnyR. és annak 1. számú mellékletének 2006. december 31. napján hatályos rendelkezéseit kell figyelembe venni.

[70] A TnyR. 2. § (5) bekezdés 2006. december 31. napján hatályos rendelkezései alapján rögzítette, hogy a korkedvezményre jogosító munkakörök (munkahelyek) jegyzékében felsorolt munkaköri meghatározásokat kiterjesztően értelmezni nem lehet, az abban használt meghatározástól eltérő megjelölésű munkakört csak akkor lehet korkedvezményre jogosító munkakörnek tekinteni, ha az eltérő megjelölés a jegyzékben felsorolt munkakörnek szűkített meghatározása vagy az eltérés csak az elnevezésben mutatkozik maga a munkakör a munkaköri leírásból megállapíthatóan a jegyzékben felsorolt munkakörrel azonos.

[71] Kitért arra is, hogy a korkedvezmény meghatározásának szempontjából a részletszabályokat a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv módszertani útmutatója szabályozza, amelynek 2. pontja tartalmazza a munkaköri jegyzék alapján történő elbírálásra vonatkozó eljárási szabályokat.

[72] Rögzítette, hogy a munkakörök egy részénél a korkedvezmény hatálya a munkaidővel függ össze. A munkaidőre vonatkozó feltétel pedig az adott munkakörre előírt napi teljes munkaidőre vonatkozik. Azon munkaköröknél, ahol a korkedvezmény hatálya alatt rovatban munkaidőre vonatkozó feltétel nem szerepel, főszabályként teljes munkaidőben végzett munka jogosult korkedvezményre.

[73] Mindezek alapján megállapította, hogy egy adott munkakörben végzett munka akkor ismerhető el korkedvezményesnek, ha a munkakör a korkedvezményre jogosító munkaköri jegyzékben szerepel, a végzett munka megegyezik a jegyzék munkaköri leírátában megfogalmazott tevékenységgel és a korkedvezmény hatálya kiterjed a gazdálkodó szervezetre.

[74] A felperesek által hivatkozott a TnyR. 1. számú melléklet 5. pontjában szereplő melegüzemben végzett munka alatt található öntött üveggyári hengerelőgépkezelő, síküveghúzó kezelő (öntött üveggyári hengerelő gépész) munkakör munkaköri leírása szerint a kemencéből kilépő üvegolvadék tábla hengerelése, a gép kezelése, javítása meleg állapotban; az üvegszalagon haladó anyag követése, törés kikezelése, üvegszalag kezelése, húzókamra melegítése, kezelése és tisztítása, gép szerelése, gáz és levegődobok váltása képezi a feladatát.

[75] A felperesek által becsatolt SZTE tanulmány alapján rögzítette, hogy a húzott síküveggyártási technológiát követően sem a kemencéből kilépő üvegolvadék táblává hengerelésének feladata, sem a húzókamra kezelésének, melegítésének és tisztításának feladata nem képezte a perrel érintett időszakban már a felperesek feladatát, mert az üvegszalag hűtése már nem a szigeteletlen fémsekreány húzókamrában történt.

Szintén ezen tanulmány alapján rögzítette azt is, hogy a hőhatás a float technológia esetében a hőhatás mérsékelt és szakaszos, a húzókamra helyett az ónfürdő és zárt technológia érvényesül. Az ónfűtő operátorok rotációs rendszerben dolgoznak és az ónfürdő és fűtőszalag mellett közvetlenül eltöltött idő nem több a munkaidő felénél.

[76] A felperesek maguk is akként nyilatkoztak, hogy minden műszakon belül egy ember, egy ónfűtő operátor kb. 2 órát egy klimatizált helyiségben tartózkodott, míg a többi időben a gyártó részben látott el feladatot.

[77] Megállapítása szerint a munkaköri leírás folytán a művezető munkakört nem lehet azonosítani az üveggyártó operátori feladatokkal, mert az irányítás, ellenőrzés és technológia megtartásával kapcsolatos felügyelet, valamint az adminisztratív tevékenység is része a művezető munkakörnek, túl azon, hogy a művezető is tartózkodik a klimatizált helyiségben, ahol adminisztrál.

[78] Az 582/B/2006. AB határozat alapján rámutatott, hogy a TnyR. 1. melléklet 3. oszlopa az azonosítás alapjául szolgáló korkedvezményes munkakör esetén nem tartalmaz külön munkaidőre vonatkozó feltételt, ezért a jogosultság feltétele a teljes munkaidőben végzett korkedvezmény körébe tartozó munka. Rámutatott, hogy az NNK vélemény értelmében a perbeli esetben a felperesek munkaköre könnyű fizikai munkának minősül, ezért a 26/1996. (VIII. 28.) NM rendelet 3. pontjában rögzített szabály a teljes munkában megfogalmazott feltétel alkalmazását nem zárja ki, ezért az AB határozat alkalmazandó.

[79] A rendelkezésre álló bizonyítékokat, így a felperesek személyes előadását, a munkaköri leírásokat, (tanú 7), (tanú 5), (tanú 2), (tanú 1), valamint a munkáltató korábbi vezetője az SZTE tanulmány műszaki részét jegyző (tanú 8) tanúvallomása, továbbá az SZTE tanulmány és az NKK vélemény alapján megállapította, hogy a korkedvezményes munkaköri jegyzékkel egybevetve a felperesi munkakörök nem azonosíthatóak a korkedvezményes munkaköri jegyzékben foglaltakkal.

[80] Rögzítette továbbá, hogy a Tny. 8. § (1) bekezdésében szereplő a szervezet fokozott igénybevételével járó egészségre különösen ártalmas munkavégzése sem állapítható az SZTE tanulmány és az NKK vélemény alapján.

[81] Mindezekre alapján a felperesek elsődleges kereseti kérelmét a munkakörök korkedvezményes munkakörként való azonosíthatósága hiányában nem találta megalapozottnak.

[82] Ezt követően vizsgálta az alperesi munkáltató hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütköző eljárását. Ennek körében kitért az Ebktv. 8. § t), 9. §, valamint 19. § (1) bekezdésében foglaltakra, felhívva a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 15. § (1) bekezdésének rendelkezéseit is. Ennek alapján megállapította, hogy a felperesek az Ebktv. 19. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt bizonyítási kötelezettségüknek nem tettek eleget, mert nem jelölték meg a szükséges védendő tulajdonságot. Ezzel szemben elfogadta az alperes azon védekezését miszerint egy eltérést nem engedő jog alkalmazásával nem lehet megvalósítani az egyenlő bánásmód követelményének megsértését, amelyre figyelemmel egy korábbi helytelen joggyakorlat miatt nem köteles az egyenlő bánásmód követelményének megtartására.

Kitért arra is, hogy a Jat. 15. § (1) bekezdése alapján az igényérvényesítésekor hatályos jogszabályi rendelkezések alapján a kereseti kérelem elbírálás körében az Ebktv. rendelkezései voltak az irányadóak. A felperesek az Ebktv. 8. § t) pontjában jelzett, de egyébként közelebbről nem azonosított tulajdonsága sem feleltethető meg a felperesek személyére nézve alapvető tulajdonság vagy vonás részének. Mint ahogy a tanúként megidézett személyek, akik vonatkozásában a korkedvezményre jogosító időt elismerték összehasonlítható helyzetben lévőknek vagy ilyen csoportnak nem minősülnek a felperesekkel.

[83] A Kúria Mfv.10.061/2013/5. számú ítélete a kollektív szerződés alkalmazásával kapcsolatos kérdésben foglalt állást, így az a jelen perben nem alkalmazható.

[84] Az alperes magatartása annak jogszerű voltából fakadóan nem valósíthat meg személyiségi jogsértést sem, amelyre tekintettel az V. rendű felperes sérelemdíj iránti követelés sem lehet megalapozott.

[85] A felmerült perköltségigény viseléséről a pernyertesség arányában rendelkezett.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[86] A felperesek fellebbezése elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítására irányult, azzal, hogy az ítéletábla az új eljárás lefolytatására egy másik törvényszéket jelöljön ki.

[87] Másodlagos fellebbezési kérelmük az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatása és a felperesek pontosított kereseti kérelme szerint az alperes jognyilatkozatának pótlása mellett annak megállapítására irányult, hogy I. rendű felperes 1990. június 01-től, a II. rendű felperes 1992. július 01-től, a III. rendű felperes 1996. június 01-től, a IV. r. felperes 1993. december 1-től és az a V. r. felperes 1993. május 20-tól 2014. december 31-ig korkedvezményre jogosító munkakört láttak el.

[88] Harmadlagos fellebbezési kérelmük szerint az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatása mellett kérték annak megállapítását, hogy az alperes hátrányos megkülönböztetésében részesítette a felpereseket és ezzel a felpereseknek személyiségi jogsérelmet okozott, amely miatt kérték az V. rendű felperes vonatkozásában évente 1 000 000 forint – az elsőfokú tárgyalás berekesztéséig 2 000 000 forint – összegű sérelemdíj megfizetésére kötelezni az alperest. Ennek körében kitértek arra is, hogy az I.-IV. rendű felperesek vonatkozásában a hátrányos megkülönböztetés következtében a kár még nem következett be, az csak a tényleges korkedvezményre jogosító nyugdíj igénybevételének időpontjától fog beállni.

[89] A másodfokú bíróságtól gyakorolni kért felülbírálati jogkör tekintetében felhívták a Pp. 369. § (1)-(4) bekezdéseit. Megsértett jogszabályhelyként megjelölték a Pp. 183. § (6) bekezdését, 215. § (1) bekezdés b) pontját, 237. § (1)-(3) bekezdését; Ebktv. 19. §-át, 21. §-át; az 1992-es Mt. 5. §-át.

[90] Kérték továbbá az alperes perköltségben történő marasztalását, amelynek mértékét személyenként 80 000 forint ügyvédi munkadíjban és tárgyalásonként 10 000 forint költségterítésben jelölték meg, azzal, hogy jogi képviselőjük nem tartozik ÁFA-körbe.

[91] Fellebbezésükben előadták, hogy melegüzemi korkedvezményre jogosító munkakörben dolgoztak, HE hotenden (meleg végen), amelyre tekintettel a Tny. 2017. december 31. napjáig hatályos rendelkezése alapján 2014. december 31-ig korkedvezményre lennének jogosultak.

[92] Az alperes korábban több munkavállaló, így (tanú 1), (tanú 2), (tanú 3), (tanú 4), (tanú 5), (tanú 9), (tanú 6) szintén hotendes munkakörben foglalkoztatott munkavállalók esetében a korkedvezményre jogosító munkakörként az általuk ellátott munkakört elismerte, így a munkakörök azonossága okán jogosultak voltak korkedvezményre.

[93] A hatályon kívül helyezés iránti kérelmük indokaként – a másodfokú tárgyaláson tett nyilatkozatukra figyelemmel – hivatkoztak arra, hogy az elsőfokon eljáró tanácsvezető bíró a keresetlevelüket kétszer is visszautasította, az ügy tárgyalására az ítéletábla kötelezte, amelyre tekintettel kénytelen volt „saját meggyőződése ellenére is tárgyalni az ügyet.” Kereseti kérelmüket szinte minden tárgyaláson „közpénzügyi

keresetnek” minősítette, amelyet nem kellene tárgyalnia. Mindezek miatt álláspontjuk szerint az elsőfokon eljáró bíróság elfogultsága mindvégig fennállt.

[94] Az ítélet megváltoztatása iránti kérelmek indokaként anyagi pervezetési hibát, a kereset keretein való túlterjeszkedést, a bizonyítási terhek jogellenes figyelembevételét, „bizonyíték jelleggel nem rendelkező iratok bizonyítékként való figyelembevételét”, illetve a bizonyítékok megismerésének gátlását, valamint kirívóan okszerűtlen bizonyíték értékelést állítottak. Előbbiekkel kapcsolatos érveiket az alábbiak szerint részletezték:

[95] Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság törvénytörően járt el az anyagi pervezetéssel kapcsolatosan, amikor az utolsó tárgyaláson tájékoztatta őket az Ebktv. szerinti védendő tulajdonság megjelölésének kötelezettségére. Ezen a tárgyaláson nem volt minden felperes jelen, így nyilatkozatot tenni nem tudtak. A jelenlévők egyáltalán nem értették, hogy mit vár tőlük a bíró. A 42. sorszámú jegyzőkönyvben foglalt felhívás szerint az eljáró bíróság csak az Ebktv. 8. §-ában felsorolt védendő tulajdonság megjelölését követelte meg tőlük, de nem tett említést az Ebktv. 21. §-ában foglalt foglalkoztatásra vonatkozó speciális szabályokról, amelyeket tételesen sértett meg az alperes általt, hogy mások vonatkozásában a szolgálati időt elismerte.

[96] Érvelésük szerint az elsőfokú bíróság a kereset keretein azért lépett túl, mert a peres eljárás során – az 1992-2003. éveket érintő felperesi igények tekintetében – nem az Ebktv. rendelkezéseit, hanem a kereseti kérelmükben hivatkozott 1992-es Mt. 5. §-ának rendelkezéseit kellett volna alkalmazni, ugyanis ezen igényüket erre alapították. E körben sérelmezték továbbá, hogy az ítélet [63] bekezdése visszamenőleges jogalkalmazást valósított meg anélkül, hogy annak jogalapjáról, feltételeiről számot adott volna.

[97] A bizonyítási teher jogellenes figyelembevétele körében hangsúlyozták, hogy etekintetben kiemelt jelentősége van az alkalmazott jognak. Az 1992-es Mt. és az Ebktv. ugyanis teljesen másképpen rendelkezik a bizonyítási teherről. Hiányolták az ítéletből annak levezetését, hogy az 1992-es Mt. szerinti bizonyítási eljárás miért került mellőzésre, illetve, hogy az Ebktv. szerinti valószínűsítési és bizonyítási kötelezettségeknek melyik fél mennyiben tett eleget és ezt milyen bizonyítékok alapján állapította meg a bíróság. Ezzel megsértette a Pp. 346. §-ának rendelkezését is. Rámutattak, az 1992-es Mt. 5. §-a szerinti szabályokhoz képest az Ebktv. bizonyítási szabályai rájuk nézve sokkal hátrányosabbak. Az Ebktv. keretein belül maradva pedig annak tulajdonítottak jelentőséget, hogy csak valószínűsítési kötelezettségük volt atekintetben, hogy az alperes az egyenlő bánásmóddal kapcsolatos kötelezettségeit velük szemben megsértette, ennek pedig eleget is tettek azzal, hogy a meghallgatott tanúk igazolták, ugyanazt a munkát végezték, mint ők és ennek eredményeként kordedvezményben részesültek az alperestől. Hangsúlyozták, erre tekintettel az alperesnek konkrét bizonyítási kötelezettsége keletkezett, amelynek semmiben nem tett eleget. Az alperes addig követett kordedvezmény elismerési gyakorlatának 2017. évi megváltoztatásáról szóló alperesi döntést ugyanis hivatkozásuk szerint nem lehet bizonyítéknak tekinteni, csupán szimpla alperesi nyilatkozatnak és hasonló bizonyító értéke van az NNK véleménynek is, amely még magánszakvéleménynek sem tekinthető, csak alperesi nyilatkozatnak. A munkakörök azonosságának hiányára vonatkozó alperesi állítások szintén nem kerültek bizonyításra.

[98] Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítási kötelezettségek kiosztása során jogellenesen járt el, kirívóan okszerűtlenül vett figyelembe bizonyítékként egyoldalú nyilatkozatokat, amelyre az ítéletét alapította. Álláspontjuk szerint ez alapján helye van az elsőfokú bíróság ítélete megváltoztatásának.

[99] Kifogásolták, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a fegyverek egyenlőségének elvét azzal, hogy a beszerzett társadalombiztosítási iratokat „letitkosította”, azokba csak a jogi képviselőjük tekinthetett be.

[100] Két bizonyíték értékelését látták kirívóan okszerűtlennek. Az SZTE tanulmány értékelését azért, mert álláspontjuk szerint az alperes által beszerzett és általuk is elfogadott, következésképpen a felek egyenlő előadásának minősülő szakvélemény teljesen más következtetést tartalmaz a 2014. előtti időre, mint amit abból az elsőfokú bíróság levont. Abból ugyanis arra kellett volna következtetnie az elsőfokú bíróságnak, hogy az önfürdő operátor munkakör kordvezményre jogosító. Ugyanerre a következtetésre kellett volna jutni (tanú 8) tanú vallomásából is, ami ugyancsak a munkakörök megfeleltethetőségét támasztotta alá.

[101] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására, a felperesek másodfokú perköltségben történő marasztalására irányult, amelynek mértékét a csatolt költségjegyzék alapján a vonatkozó IM rendelet 3. § szerint kért megállapítani azzal, hogy a jogi képviselő ÁFA fizetésére köteles.

[102] Vitatta az eljáró bíró elfogultságát, ennek kapcsán kiemelte, hogy a tárgyalási jegyzőkönyvek egyike sem tartalmaz olyan tanácselnöki nyilatkozatot, vagy megjegyzést, amelyből arra lehetne következtetni, hogy az elsőfokon eljáró bíró a kereset tárgyalását ne az elsőfokú bíróság hatáskörébe tartozónak tartaná és a közpénzügyi igényre csupán a 42. sorszám alatti jegyzőkönyvben történik utalás nem az eljáró tanács elnöke, hanem az alperesi jogi képviselő részéről. A felperesek ennek ellenére a Pp. 160. § (2) bekezdés a) pontja alapján nem kérték valamely kifejezés vagy kijelentés szó szerinti rögzítését a jegyzőkönyvben, annak kijavítása iránti kérelmet az elsőfokú eljárásban nem terjesztettek elő. A felperesek a korábbi két keresetlevelet visszautasító döntéséből a per érdemi tárgyalásába bocsátkozás előtt már ismerhették az elsőfokon eljáró bíró eltérő jogi álláspontját, ezzel szemben egyetlen alkalommal sem hivatkoztak az eljáró bíró elfogultságára. Rámutatott, hogy a Pp. 12. §-ában foglalt objektív kizárási okok egyike sem merült fel az eljáró bíróval szemben, a Pp. 12. § f) pontjában szabályozott szubjektív kizárási okra pedig a tárgyalás megkezdése után csak akkor lehet hivatkozni, ha a valószínűsítő, hogy a fél bejelentés alapjául szolgáló tényről csak a tárgyalás megkezdése után szerzett tudomást.

[103] Az anyagi pervezetés visszaélészerű gyakorlása körében hivatkozott arra, hogy a 42. sorszámú utolsó tárgyaláson felvett tárgyalási jegyzőkönyv rögzítette az eljáró tanács elnökének felhívását és a felperesek képviselőjének válaszát is. Ennek alapján a felperesek eleget tett a felhívásban foglalt kötelezettségüknek, megjelölték az Ebktv. 8. § szerinti védett tulajdonságot, „az ellátott munkakörnek a tartalmát és tulajdonságát”, további határidőt nyilatkozataik megtételére nem kértek. A védett tulajdonságról egyébként a bíróság felhívása nélkül is nyilatkozniuk kellett volna. Álláspontja szerint az 1992-es Mt. 5. § (1) bekezdésének, valamint az Ebktv. felhívott rendelkezései alapján is a felpereseknek azon túlmenően, hogy hangsúlyozzák a hátrányos megkülönböztetés megtörténtét a védett tulajdonság megjelölése is a kötelezettségük lett volna. Ennek kapcsán nyilatkozataik hiányosak voltak.

[104] Az 1992-es Mt. 5. §-ára történő felperesi hivatkozással szemben az alkalmazandó jog eltérő megítélése kapcsán a kereseten való túlterjeszkedés körében hivatkozott arra, hogy a Pp. 342. § (2) bekezdésének rendelkezései a jogra, mint jogosultságra, nem pedig a jogszabályra irányulnak. Ennek kapcsán rámutatott, hogy a felek szabadon választják meg azt, hogy mely jogokat kívánják érvényesíteni és olyan jog vagy jogosultság tekintetében nem hozhat a bíróság döntést, aminek eldöntését az adott fél nem kérte. Ebbe a körbe azonban nem illeszthető be az, hogy a felek kizárólag a nekik kedvező tartalmú, időállapotú jogszabályra történő hivatkozásán túl más rendelkezéseket a bíróság ne lenne jogosult alkalmazni.

[105] Az Ebktv. 21. §-ában foglalt speciális foglalkoztatásra vonatkozó követelmények kapcsán az alperes előadta, hogy az erre történő hivatkozás az elsőfokú eljárás során egyetlen alkalommal sem merült fel. Egyebekben pedig azért sem lenne e jogszabályhely

alkalmazható, mert nem az alkalmazási feltételek, a munkafeltételek megállapítása és biztosítása, vagy a foglalkoztatási jogviszony, vagy a munkavégzés helyén egyéb jogviszony alapján járó juttatások biztosítása keretében felmerült hátrányos megkülönböztetés megállapítása képezte a per tárgyát. A per tárgyát képező kordedvezményre jogosultság nem jelent munkavállalói juttatást, egyebekben pedig védett tulajdonság megjelölése itt is szükséges lenne.

[106] Az 1952-es Mt. 5. § alkalmazása mellőzésének indokát az ítélet [63] bekezdése tartalmazza, így kereseten történő túlterjeszkedésről nem lehet beszélni.

[107] A bizonyítékok okszerűtlen értékelésére történő előadás körében a Pp. 263. § (1) bekezdésére hivatkozással előadta, hogy a bíróság a szabad bizonyítási rendszer alapján nincs kötve alakszerű bizonyítási szabályhoz, a bizonyítás meghatározott módjához vagy meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához. Az előterjesztett bizonyíték az abban foglalt tényállítás vagy kijelentés ellenére sem feltétlenül jelenti az abban foglaltak valóságát. Vitatta, hogy az eljárás során ne terjesztett volna elő bizonyítékokat: benyújtotta a felperesek munkaköri leírását, a felperesek vonatkozásában az illetékes társadalombiztosítási szervek jegyzőkönyveit, az ezekhez kapcsolódó saját nyilatkozatait, valamint az NKK véleményét, amely felperes hivatkozásával ellentétben nem az alperes perbeli nyilatkozata, hanem okirati bizonyítási eszköz. Álláspontja szerint a bizonyítás érdeke a felpereseken nyugodott. Egyebekben pedig a felperesek és az általuk kihallgatni kért tanúk vallomásainak ellentmondásaira vonatkozólag fenntartotta a 2022. április 7. és 2022. augusztus 19. napján kelt előkészítő iratában foglaltakat.

[108] Hangsúlyozta, hogy az SZTE tanulmányát nem tekinti a felek egyező nyilatkozatának, hanem okirati bizonyítási eszköznek, amelyben foglaltak valóságát és az abban foglalt következtetéseket az alperes soha nem fogadta el, egyebekben a tanulmány készítője által feltárt tények alapján megtett kijelentések feltételes értelműek, nem teljeskörű információkon alapulnak és nem tartalmaznak jogi értékelést. A tanulmány jogi részét jegyző ügyvéddel a tanulmány műszaki tartalmának készítője nem egyeztetett, nem tanulmányozta a vizsgálandó jogszabályokat, azok tartalmát nem ismeri, így a jogi szempontokra irányadó állásfoglalás részéről nem várható, egyebekben a kereset megalapozására sem alkalmas.

[109] A társadalombiztosítási iratok megismerhetősége tekintetében előadta, hogy a korlátozások a peres feleket egyező mértékben érintették, amely az alperesi jogi képviselő budapesti székhelyére tekintettel rá nézve egyébként is hátrányosabb volt. A hivatkozott iratokat egyébként a bizonyítási szükséghelyzetre hivatkozással a felperesek az alperestől is bekérhették volna.

Az ítéltábla döntése és annak indokai

[110] A fellebbezés alaptalan.

[111] A Pp. 370. § (1) bekezdése értelmében a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolja. Ilyen korlátnak minősülnek a fellebbezés Pp. 371. § (1) bekezdés a)-d) pontjában megjelölt tartalmi követelményei körében előadottak. E jogszabályi rendelkezésből következik, hogy korlátot nemcsak az képez, hogy a fellebbező milyen tartalmú másodfokú döntést kér, hanem az is, hogy azt milyen indokkal teszi, melyik eljárási vagy anyagi jogszabály megsértésére hivatkozik. A fellebbezés tartalmát illetően tehát a Pp. rendelkezései szerint a fellebbező fél kötelezettsége annak határozott megjelölése, hogy a jogorvoslat során a másodfokú bíróság milyen döntést hozzon, a kifogásolt elsőfokú ítéleti

rendelkezést, vagy annak mely részét mennyiben és milyen okból változtassa meg vagy helyezze hatályon kívül [Pp. 371. § (1) bekezdés b) pontja].

[112] A felülbírálati jogkör a fellebbezésben felhozott adott kérdés vizsgálatának és minősítésének joga, amely magában foglalja az elsőfokú bíróság döntésének megváltoztathatóságát. A Pp. 369. § a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörének típusait határozza meg és azt is szabályozza, hogy felülbírálati jogkör milyen keretek között gyakorolható. Azzal, hogy a félnek a fellebbezésben egyértelműen meg kell határoznia a fellebbezési kérelme okát és indokait, egyúttal kijelöli a másodfokú bíróságtól kért jogvédelem tárgyát és körét (Pp. 371. §).

[113] A felperesek elsődleges fellebbezési kérelme – tartalma alapján – a Pp. 380. § b) pontja szerinti eljárási szabálysértés miatti kötelező hatályon kívül helyezésre irányult. Ennek kapcsán hivatkoztak arra, hogy az elsőfokú ítélet meghozatalában olyan bíró vett részt, akivel szemben törvény értelmében – elfogultság miatti – kizáró ok áll fenn.

[114] A Pp. 12. § f) pontja alapján a per elintézéséből ki van zárva, és abban, mint bíró nem vehet részt az, akitől az ügy tárgyilagos megítélése egyéb okból nem várható (elfogultság).

A Pp. 15. § (2) bekezdése értelmében a kizárási ok fél általi bejelentésnek az eljárás bármely szakaszában, egészen az eljárást befejező határozat meghozataláig van helye, azonban a bíró elfogultságára a fél a tárgyalás megkezdése után csupán akkor hivatkozhat, ha valószínűsíti, hogy a bejelentés alapjául szolgáló tényről csak a tárgyalás megkezdése után szerzett tudomást, és a tudomásszerzést követően az okot haladéktalanul bejelentette. A törvény tehát egyértelművé teszi, hogy a fél a kizárási okot kizárólag az adott (első- vagy másodfokú) eljárási szakasz folyamatban léte alatt jelentheti be [In: Wopera Zsuzsa (szerk.): Nagykomentár a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez Pp. 15. §-ához fűzött magyarázat].

[115] Figyelemmel arra, hogy a felperesek fellebbezésében felhozott indokokról – előadásuk szerint – az elsőfokú eljárás érdemi megkezdése óta tudomással bírtak, ennek ellenére az eljárást befejező határozat meghozataláig kizárás iránti bejelentést nem tettek, a másodfokú eljárásban már alappal nem hivatkozhatnak arra, hogy az ítélet meghozatalában olyan bíró vett részt, akivel szemben törvény értelmében kizáró ok áll fent. Ezen okra hivatkozással tehát ítélet kötelező hatályon kívül helyezésének sem lehet helye.

[116] A felperesek elsődleges – jognyilatkozat ítélettel történő pótlására és korkedvezményre jogosító munkakör ellátásának megállapítására irányuló – kereseti kérelmét illetően abból kell kiindulni, hogy a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (Tny.) 2011. december 31-ig hatályos 8. § (1) bekezdése értelmében, aki a szervezet fokozott igénybevételével járó, továbbá az egészségre különösen ártalmas munkát végez, korkedvezményben részesül.

[117] A Tny. rendelkezései szerint korkedvezményre a 2006. december 31-én hatályos rendelkezések szerinti munkakörök (munkahelyek) jogosítanak.

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (TnyR.) 2. § (1) bekezdése szerint a korkedvezményre jogosító munkakörök (munkahelyek) jegyzékét az 1. számú melléklet tartalmazza. A TnyR. 2. § (5) bekezdése értelmében a korkedvezményre jogosító munkakörök (munkahelyek) jegyzékében felsorolt munkaköri meghatározásokat kiterjesztően értelmezni nem lehet. Az abban használt meghatározástól eltérő megjelölésű munkakört csak akkor lehet korkedvezményre jogosító munkakörnek tekinteni, ha

a) az eltérő megjelölés a jegyzékben felsorolt munkakörnek szűkített meghatározása, vagy

b) az eltérés csak az elnevezésben mutatkozik, maga a munkakör - a munkaköri leírásból megállapíthatóan - a jegyzékben felsorolt munkakörrel azonos.

[118] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helyesen hangsúlyozta, hogy a korkedvezmény szigorú feltételek fennállása esetén állapítható meg (BH2018. 94., Mfv.10.361/2017/6.). E feltételek alapeleme, hogy az igénylő munkaköre a TnyR. 1. sz. mellékletében szerepeljen. Ennek hiányában korkedvezményre jogosítóként az adott munkakör csak akkor fogadható el, ha a TnyR. 1. számú mellékletében szereplő valamely munkakörrel teljes egészében azonosíthatóak a munkaköri feladatok és kizárólag az elnevezése más, vagy ha attól mindössze annyiban tér el, hogy a mellékletben megjelölt tevékenységeknek csak egy része tartozik a munkakörbe. Az, hogy a munkaköri meghatározásokat kiterjesztően értelmezni nem lehet, azt jelenti, hogy az előbbiektől eltérésre nincs mód, vagyis, ha az igénylő munkaköréhez tartozó feladatok nem teljesen azonosíthatók a jegyzékben szereplő tevékenységekkel, vagy ha az ott megjelölt tevékenységeken kívül a munkaköréhez egyéb feladatok is tartoznak, a korkedvezményre jogosultság már nem állapítható meg.

[119] Miután a felperesek munkaköre (üveggyártó operátor, művezető) nem szerepel a TnyR. 1. sz. mellékletében, a jelen perben az elsőfokú eljárásban a bíróságnak abban kellett állást foglalnia, hogy a felperesek munkaköréhez tartozó feladatok teljesen azonosak-e a jegyzékben korkedvezményre jogosítóként meghatározott valamely munkakörhöz tartozó tevékenységekkel, vagy azok egy részével.

[120] A fentiek alapján a korkedvezményre jogosultság szempontjából tehát annak volt jelentősége, hogy a felpereseknek van-e olyan munkaköri feladata, ami nem szerepel a TnyR. munkaköri jegyzékében. A felperesek maguk is azt adták elő – amit a tanúvallomások, illetve az egyéb peradatok is alátámasztottak – hogy munkaköri feladataik egy része abból áll, hogy egy klimatizált helyiségben egy monitoron figyelik a gyártás folyamatát. Ilyen munkaköri feladat, illetve tevékenység azonban a TnyR. 1. számú mellékletében korkedvezményre jogosítóként megjelölt és a felperesek által hivatkozott munkakörökhöz nem társul. Ugyanilyen a művezetők adminisztratív tevékenysége is.

[121] Ez önmagában azt eredményezi, hogy a felperesek saját előadása is cáfolja a TnyR. 2. § (5) bekezdésében foglalt feltételek fennálltát, azt, hogy kiterjesztő értelmezés nélkül munkaköri feladataik azonosíthatóak lennének a jegyzékben megjelölt tevékenységekkel, vagyis munkaköri feladataik teljes átfedésben vannak a jegyzékben szereplő tevékenységgel vagy azok egy részével.

[122] Nem annak van tehát jelentősége, hogy a felperesek a jegyzékben szereplőktől eltérő tevékenységeiket az egészségükre különös ártalmas munkának vélik-e vagy sem, hanem kizárólag annak, hogy minden általuk végzett tevékenység szerepel-e a jegyzékben vagy sem. Már pedig a gyártás monitoron keresztüli figyelése a jegyzékben nem szerepel, így önmagában ez kizárja a TnyR. 2. § (5) bekezdésének, mind a), mind b) pontjában foglaltak alkalmazását.

[123] Az előbbiektől miatt a felperesek téves hivatkozása ellenére annak sincs jelentősége, hogy munkakörük könnyű, közepesen nehéz, vagy nehéz fizikai munkának minősül-e és emiatt vonatkozik-e egyáltalán rájuk a 17/2002. (IV. 12.) EüM. rendelettel módosított 26/1996. (VIII. 28.) NM rendelet 3. pontja és ez alapján megillette volna-e őket a munkaidő 25 %-ának megfelelő pihenőidő, vagy a 25/1996. (VIII. 23.) NM rend. 15. § (2) bekezdése szerinti pihenőidő és hogy a monitor figyelés tevékenységét e pihenőidő terhére látták-e el vagy sem. (Megjegyzi az ítéltábla azt is, hogy mindkét jogszabály óránként rendeli a pihenőidők alkalmazását, amely nem lehet azonos a 2 órás időtartammal, azok nem vonhatóak ilyen módon össze.) Egyedül annak van jelentősége, hogy terhelte őket olyan munkaköri feladat is, amely nem szerepel a Kormányrendelet munkaköri meghatározásában,

ami kizárta az ott feltüntetett, a felperesek által megjelölt munkakörrel való azonosíthatóságot. Munkakör-azonosság hiányában kizárt a kordedvezményre jogosultság megállapítása és a további feltételek vizsgálata is szükségtelen (BH 2018. 94., Mfv.10.361/2017/6.).

[124] Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság helyesen foglalt állást arról, hogy a felperesi munkakörök nem azonosíthatóak az általuk megjelölt kordedvezményes munkakörrel, munkakörökkel, így a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontja szerinti felülbírálat nem vezetett eredményre.

[125] A felperesek másodlagos – hátrányos megkülönböztetés megállapítása – iránti kereseti kérelme kapcsán helytállóan hivatkoztak arra, hogy az alkalmazandó jog tárgyában az elsőfokú bíróság tévesen foglalt állást. A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 15. § (1) bekezdése a szabályozási átmenet rendezése körében egy általánosan alkalmazandó – de eltérést engedő – alkalmazási szabályt határoz meg. Ez alapján – ha a jogszabály másként nem rendezi az átmenet kérdését – a jogszabályi rendelkezést a hatálybalépését követően keletkezett tényekre és jogviszonyokra, valamint a még meg nem kezdett eljárási cselekményekre kell alkalmazni. Ezen rendelkezés alapján azonban az egyes életviszonyokat az akkor hatályos szabályok alapján kell elbírálni. [In: A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 15. §-ához fűzött indokolás]

[126] A felperesek fellebbezési kérelme szerint hátrányos megkülönböztetésre 1992-től hivatkoztak. Ezen kereseti kérelem alapján a perrel érintett időszakban az 1992. július 1. napjától a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (1992-es Mt.) és 2004. január 27. napjától az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebkvt.), valamint a 2012. július 1. napjától a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) rendelkezései együttesen voltak irányadóak.

[127] Az 1992-es Mt. 5. § (1) bekezdésének 1992. július 1. napjától hatályos rendelkezései szerint a munkaviszonnyal kapcsolatosan tilos hátrányos megkülönböztetést alkalmazni a munkavállalók között nemük, koruk, nemzetiségük, fajuk, származásuk, vallásuk, politikai meggyőződésük, munkavállalói érdekképviselői szervezethez való tartozásuk, vagy ezzel összefüggő tevékenységük, továbbá minden egyéb, a munkaviszonnyal össze nem függő körülmény miatt. Nem minősül hátrányos megkülönböztetésnek a munka jellegéből vagy természetéből egyértelműen következő megkülönböztetés;

A 2001. július 1. napjától hatályos rendelkezés értelmében a munkaviszonnyal kapcsolatosan tilos hátrányos megkülönböztetést alkalmazni a munkavállalók között nemük, koruk, családi vagy fogyatékos állapotuk, nemzetiségük, fajuk, származásuk, vallásuk, politikai meggyőződésük, munkavállalói érdekképviselőhöz való tartozásuk, vagy ezzel összefüggő tevékenységük, továbbá minden egyéb, a munkaviszonnyal össze nem függő körülmény miatt.

2004. január 27-től az Ebktv. hatálybalépésére figyelemmel pedig úgy rendelkezik, hogy a munkaviszonnyal kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani.

[128] Az Ebktv. 8. § értelmében közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt védendő tulajdonsága miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben levő személy vagy csoport részesül, részesült vagy részesülne. A védendő tulajdonságokat a rendelkezés tételesen felsorolja.

[129] Az Mt. 12. § (1) bekezdés szerint a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. E

követelmény megsértésének orvoslása nem járhat más munkavállaló jogának megsértésével vagy csorbitásával.

[130] A bizonyítás tekintetében az 1992-es Mt. 1992. július 1. napjától hatályos 5. § (2) bekezdésének rendelkezése alapján, ha a hátrányos megkülönböztetés tilalmának megszegésével kapcsolatban vita merül fel, a munkáltatónak kell bizonyítania, hogy eljárása az (1) bekezdésben foglaltakat nem sértette; a 2001. július 1 napjától hatályos 5. § (8) bekezdésének értelmében a munkáltató eljárásával kapcsolatos vita esetén a munkáltatónak kell bizonyítania, hogy eljárása a hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó rendelkezéseket nem sértette.

Az Ebktv. 2004. január 27. napjától hatályos 19. § (1) és (2) bekezdésének rendelkezése alapján az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított eljárásokban a jogsérelmet szenvedett félnek vagy a közérdekű igényérvényesítésre jogosultnak kell bizonyítania, hogy a jogsérelmet szenvedő személyt vagy csoportot hátrány érte, és a jogsérelmet szenvedő személy vagy csoport a jogsértéskor – ténylegesen vagy a jogsértő feltételezése szerint – rendelkezett a 8. §-ban meghatározott valamely tulajdonsággal. Az (1) bekezdésben foglaltak bizonyítása esetén a másik felet terheli annak bizonyítása, hogy megtartotta, vagy az adott jogviszony tekintetében nem volt köteles megtartani az egyenlő bánásmód követelményét. 2006. január 1-től az Ebktv. – egyéb változások mellett – a bizonyítás kötelezettségével szemben már csak a valószínűsítés kötelezettségét írta elő az igényt érvényesítő számára.

[131] A fenti jogszabályi rendelkezések egybevetése alapján megállapítható, hogy a hátrányos megkülönböztetés megállapításának elsődleges feltétele, hogy az arra hivatkozó munkavállalónak őt ért jogsérelem mellett rendelkeznie kell a törvényben meghatározott valamely (védendő) tulajdonsággal. E tulajdonság nem azonos az elszenvedett hátránnyal, és nem lehet csak az adott személynél előforduló tulajdonság. Ennek hiányában a hátrányos megkülönböztetés nem állapítható meg. E tekintetben nincs a jelen ügy elbírálása szempontjából lényegi a különbség az 1992-es Mt. 5. § (1) bekezdés és az Ebktv. 8. § (1) bekezdés rendszere között.

[132] A felperesek ilyen védendő tulajdonságként pontosított kereseti kérelmükben az Ebktv. 8. § t) pontja szerinti egyéb helyzetet, tulajdonságot vagy jellemzőt jelöltek meg, amelyet a 2022. szeptember 13-i tárgyaláson a bíróság felhívására akként pontosítottak, hogy „Ebktv. 8. §. t) pontját (egyéb helyzet, tulajdonság vagy jellemző) mi úgy értjük, hogy az ellátott munkakörnek a tartalma és tulajdonsága, melyet a felperesek betöltöttek. Ehhez képest másokat ugyanilyen jellemzők mellett másként bíráltak el.”

[133] Az Alkotmánybíróság is több döntésében vizsgálta a védett tulajdonságok jellegét. Az azokban kifejtett elvek és a bírói gyakorlat alapján megállapítható, hogy az „egyéb helyzetnek” két fő fogalmi kritériuma van: az tartozzon az egyén személyisége lényegi vonásához, és az egyént egy sérülékeny társadalmi csoporthoz kapcsolja. A bíróságnak az eset összes körülményeit figyelembe véve kell vizsgálnia azt, hogy e feltételek fennállnak-e [42/2012. (XII. 20.) AB határozat, 3206/2014. (VII. 21.) AB határozat; 4/2017. (XI. 28.) KMK vélemény 3. pontja]. A felperesek által megjelölt „az ellátott munkakörnek a tartalma és tulajdonsága” ezen kritériumoknak nem felel meg, hiszen nem a felperesek személyiségének lényeges vonásához tartozik és nem is kapcsolja őket egy sérülékeny társadalmi csoporthoz.

[134] Védendő tulajdonság hiányában a hátrányos megkülönböztetés nem állapítható meg, mint ahogy az azokra alapított személyiségi jog megsértése és az ahhoz kapcsolódó sérelemdíj iránti követelés sem lehet megalapozott.

[135] A Pp. 369. § (3) bekezdés a) és b) pontjai alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletében megállapított tényállást az anyagi jogi felülbírálat során akkor érintheti, ha a bizonyítás eredményét okszerűtlennek minősíti, vagyis jogszabálysértőnek minősíti, vagy ha a másodfokú bíróság is bizonyítást folytatott le. A mérlegelés akkor okszerűtlen, ha az ítéletben rögzített tényállás iratellenes, illetőleg ha az elsőfokú bíróság az adott bizonyítékok alapján nem juthatott volna az általa elfogadott következtetésre, vagyis a tényállás megállapítása során logikai hibát vétett. Abban az esetben azonban, ha a beszerzett bizonyítékok értékelésének eredményeként, a logika szabályai szerint lehetséges volt, vagyis nem volt kizárt az adott tényállás megállapítása, a másodfokú bíróság azt akkor sem bírálhatja felül, ha maga egyébként a bizonyítékok mérlegelése alapján más következtetésre jutott volna. Ez ugyanis a bizonyítékok másodfokú eljárásban történő felülmérlegelésének tilalmába ütközne. Nem elégséges azonban az okszerűtlen mérlegelésre általánosságban hivatkozni, konkrétan meg kell jelölni, hogy a bíróság milyen bizonyítékból vont le okszerűtlen következtetést, illetve milyen bizonyítási hiányosságok miatt nem tekinthető az ítélet megalapozottnak.

[136] Hangsúlyozni kell, hogy az eljárás során a felek által rendelkezésre bocsátott SZTE tanulmány és NKK vélemény egyike sem minősül szakvéleménynek. A szakértő alkalmazására a Pp. 300. § (1) bekezdésében rögzített objektív feltétel megvalósulása esetén akkor kerülhet sor, ha a jogvita kereteinek a meghatározásához vagy a perben jelentős tény megállapításához, megítéléséhez különleges szakértelem szükséges. A Pp. 170. § (2) bekezdés e) pontja értelmében – amennyiben a szakkérdés vonatkozásában a felperes a bizonyító fél – már a keresetlevélben elő kell terjeszteni a szakértői bizonyítás kapcsán a bizonyítási indítványt. Ugyanez irányadó az alperesre is az ellenkérelem [Pp. 199. § (2) bekezdés b) pont be) alpont] előterjesztésekor.

[137] Amennyiben a bizonyító fél nem ismerte fel a szakértői bizonyítás szükségességét, vagy a felek között vita van abban, hogy a szakkérdés vonatkozásában ki a bizonyító fél, a bíróság a Pp. 237. §-a szerinti anyagi pervezetés, illetve a Pp. 317. § (speciális szabályok a pervezetésre a szakértői bizonyítás kapcsán) alapján a perfelvételi szakban tájékoztatja a feleket a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, arról, hogy valamely tény kapcsán szakértői bizonyítás szükséges, és adott esetben arról is, ha jogszabályi tilalom folytán a szakértő csak kirendelés útján alkalmazható. [In: Wopera Zsuzsa (szerk.): Nagykomentár a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez Pp. 300. §-ához fűzött magyarázat].

[138] Szakértői bizonyításra vonatkozó indítvány a felek egyiktől sem érkezett, szakértői bizonyítást az elsőfokú bíróság sem tartott szükségesnek. Mindezek alapján a becsatolt SZTE tanulmány és NKK vélemény a perben kizárólag okirati bizonyítékként a felek tényállításainak – elsősorban a felperesek által végzett tevékenységeknek – az alátámasztására szolgáló okiratként volt figyelembe vehető. Az azokban szereplő „vélemények”, „következtetések”, így (tanú 8) tanúként megtett vallomása is kizárólag az azokat készítő véleményének tekinthetőek, szakértői véleményként azonban a fent kifejtettek figyelemmel nem lehet értékelni, ezért nem alapozzák meg elsőfokú bíróság okszerűtlen mérlegelést sem.

[139] A felperes fellebbezésében a 2017-es alperesi döntéssel kapcsolatos kifogása azért nem lehet megalapozott, mert, arra az elsőfokú bíróság sem bizonyítékként hivatkozott, hanem a felek – egyébként egyező – előadása alapján tényállításnak tekintette, amely jogszerűségének megítélése képezte a per tárgyát.

[140] Megalapozatlanul hivatkoztak a felperes arra is, hogy az elsőfokú bíróság elzárta őket a társadalombiztosítási iratok megismerésétől, figyelemmel arra, hogy a 33. sorszám alatti végzésben az iratok megismerésének lehetőségét a felperesek számára is biztosította. Az

azokban foglalt személyes adatok védelmére tekintettel megalapozottan mellőzte az iratok felek részére történő kézbesítését.

[141] Bizonyítás lefolytatását a másodfokú eljárásban a felek nem indítványozták, azt az ítéltábla maga sem tartotta szükségesnek.

[142] Mindezek alapján a felperesek Pp. 369. § (3) bekezdés a) és b) pontjai alapján indítványozott felülbírálatra sem volt megalapozott.

[143] A felperesek fellebbezésükben kérték a Pp. 369. § (3) bekezdés d) és e) pontja szerinti felülbírálati jogkör gyakorlását is, ugyanakkor az elsőfokú bíróság az anyagi jogszabályok szerinti mérlegelési jogkörbe tartozó döntést nem hozott, nem merült fel továbbá olyan kérdés sem, amelyben az elsőfokú bíróság nem tárgyalta, illetve nem határozott, ezért ezen felülbírálati jogkör gyakorlására törvényi lehetőség nem volt.

[144] A Pp. 369. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság eljárásának szabályszerűségét is felülbíráhatja. Ez azonban a fellebbező kérelmére történhet, hivatalból csak kivételes esetben. A fellebbezésben meg kell jelölni az állított eljárási jogszabálysértést, amelyre a fellebbező a fellebbezését alapítja, és a másodfokú bíróság általában csak azt vizsgálhatja.

[145] Ebben a körben a felperesek arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság az anyagi pervezetésre történő hivatkozás mellőzésével csak az utolsó tárgyaláson hívta fel őket arra, hogy a keresetlevélben is idézett, de a védendő tulajdonságokat illetően a pontosabban nem körülhatárolt Ebktv. előírásának mennyiben kell eleget tennünk. Ezzel álláspontjuk szerint megsértette a tisztességes eljárás elvét, „egy előre megkomponált, visszaélésszerű bíróság eljárás volt annak érdekében, hogy megszülethessen a 62. ítéleti pont”.

[146] Az anyagi pervezetés szabálya szerint a perben a tény- és jogkérdések tisztázása a bíróság feladata. A bíróságnak – a közrehatási kötelezettségéből eredően – arra kell törekednie, hogy a jogvita eldöntéséhez szükséges valamennyi bizonyítandó tény mielőbb ismertté váljon, a bizonyítékok köre, és a szükséges bizonyítási indítványok ugyanígy a lehető leghamarabb rendelkezésre álljanak. A közrehatást a bíróság a peres eljárás teljes tartama alatt gyakorolja és gyakorolhatja. Az anyagi pervezetésnek a jogvita kereteinek meghatározása érdekében elsősorban a perfelvételi szakban kell megvalósulnia, nincs azonban eljárásjogi akadálya annak, hogy amennyiben annak szükségességét a bíróság az érdemi szakaszban észleli, azt a megalapozott ítélet érdekében az érdemi tárgyalási szakban pótolja.

[147] Az elsőfokú bíróság a 2022. szeptember 22. napján megtartott tárgyaláson a 42. sorszám alatti jegyzőkönyv tanúsága szerint ezen kötelezettségének eleget tett, a felperesek a kapott anyagi pervezetés alapján nyilatkozatukat megtették, további nyilatkozat megtételére határidő biztosítását kifejezett nyilatkozatukkal nem kérte.

[148] Az Ebktv. 21. §-ra történő anyagi pervezetés hiánya kapcsán az ítéltábla utalni kíván arra, hogy ezen hivatkozás a felperesek részéről kizárólag a fellebbezési szakban merült fel, így az erre történő anyagi pervezetés szükségessége az elsőfokú eljárás során fel sem merülhetett, ellenkező esetben azzal megvalósította volna a Pp. 342. § szerinti érdemi döntés korlátainak megsértését.

[149] Mindezekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét – a fenti indokolásbeli pontosításokkal – a Pp. 382. § (2) bekezdése első fordulata alapján helybenhagyta.

[150] A fellebbezési pertárgyértéket az ítéltábla a felperesek korkedvezményre jogosító munkakör, valamint a hátrányos megkülönböztetés megállapítása iránti meg nem határozható pertárgyértékű kereseti kérelmekre, továbbá az V. rendű felperes vonatkozásában

7.M.70.107/2021/1. alatt előterjesztett kereseti kérelemben megjelölt 3 500 000 forint kártérítés és a pontosított kereseti kérelemben megjelölt évi 1 000 000 forint sérelemdíj alapulvételével 10 500 000 forintban állapította meg. [Pp. 21. § (1) bekezdés, (3) bekezdés, 22. § (3) bekezdés, 23. § (1) bekezdés, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (3) bekezdés c) pont]

[151] Az ítéltábla a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte az eredménytelenül fellebbező felpereseket személyenként az alperes jogi képviselével összefüggésben felmerülő ügyvédi munkadíj megfizetésére, amelynek mértékét a bírósági eljárásban megállapított ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése, 4/A. § (1) bekezdése alapján – a fent meghatározott fellebbezési pertárgyérték figyelembevételével – a rendelkező részben foglaltak szerinti mértékben állapította meg, amely összegek ÁFÁ-t tartalmaznak.

[152] Az alaptalanul fellebbező felpereseket a Pp. 525. §-a alapján megillető munkavállalói költségkedvezményre figyelemmel a 840 000 forint fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad [Pp. 82. § (1) bekezdés, 95. § (1) bekezdése, 102. § (1) bekezdése és (6) bekezdése; az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (3) bekezdés c) pontja és 46. § (1) bekezdése].

[153] Az ítélet ellen a Pp. 365. § (2) bekezdésében foglaltak alapján fellebbezésnek helye nincs.

Szeged, 2023. október 4.

Dr. Szöllősiné dr. Tóth Zsuzsanna s.k.
a tanács elnöke

Dr. Telegdy Gergely s.k.
előadó bíró

Dr. Lengyel Nóra s.k.
táblabíró